

บทที่ 2

ประวัติความเป็นมาของละครโทรทัศน์ไทย

ประวัติความเป็นมาของการละครไทย

ละครเป็นวัฒนธรรมของทุกชาติทุกภาษา ซึ่งกล่าวได้ว่ามนุษย์ทุกเผ่าพันธุ์บนโลกนี้ต่างก็คิดสร้างละครขึ้นมาเพื่อแสดงภาพจำลองชีวิตความเป็นอยู่ โดยการสื่อออกมาด้วยการใช้ท่าทาง ภาษา หรือดนตรีเป็นสิ่งที่กระตุ้นเร้าใจ ชักจูงใจให้ผู้ชมได้เข้าถึงเนื้อหาของวัฒนธรรมที่แฝงอยู่ในแต่ละท่าทางการแสดงนั้น ละครของแต่ละชาติจึงเปรียบเสมือนตัวแทนของวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี ที่สืบทอดกันมาในแต่ละยุคแต่ละสมัย จึงเป็นที่น่าสังเกตว่าการแสดงในแต่ละช่วงยุคสมัยนั้น ได้ถ่ายทอดชีวิตความเป็นอยู่ในขณะนั้นออกมาด้วย

ละครจึงได้เริ่มมีพัฒนาการและสืบทอดต่อกันมาด้วยการประยุกต์ใช้ทั้งของเชื้อชาตินั้นเองและจากจากที่ได้ติดต่อกันในเชื้อชาติอื่นด้วย จึงมีการผสมผสานรูปแบบละครและแบ่งแยกออกเป็นละครต่าง ๆ แตกต่างกันไปตามยุคสมัยและความนิยมของผู้คนในแต่ละสมัยนั้น ๆ ด้วย สำหรับงานวิจัยนี้ได้กล่าวถึงละครโทรทัศน์เป็นสำคัญ ซึ่งก่อนที่ละครโทรทัศน์จะได้มาถึงยุคเฟื่องฟูอย่างในปัจจุบันได้นั้น ก็ได้มีละครประเภทต่าง ๆ ที่เฟื่องฟูอยู่ในประเทศไทยมาก่อน และได้เลื่อมความนิยมลงไปตามยุคสมัย ก็ด้วยเทคโนโลยีและพัฒนาการของการละครที่สืบทอดรวมทั้งการผสมผสาน การได้รับอิทธิพลจากละครตะวันตกจนปัจจุบันกล่าวได้ว่าละครที่ได้รับความนิยม ก่อให้เกิดรายได้เป็นธุรกิจที่ผู้คนทั้งประเทศต่างสนใจ และผู้แสดงแต่ละคนที่ต่างได้รับความนิยมและชื่อเสียง โดยต่างก็ได้รับค่าตอบแทนเป็นจำนวนเงินที่สูง นับเป็นอาชีพที่สร้างรายได้ให้กับชายหญิงในหมู่วัยรุ่นซึ่งมีหน้าตาดี มีพรสวรรค์ ความสามารถ และที่สำคัญคือการกล้าแสดงออกของพวกเขาและเธอเหล่านั้น เพราะในการสร้างละครโทรทัศน์แต่ละเรื่องนั้นไม่ใช่เพียงแต่มีผู้สร้าง หรือตัวละครเท่านั้นที่เป็นส่วนสำคัญ ความเกี่ยวข้องต่อเนื่องกันทั้งในเรื่องธุรกิจการถ่ายทำ ธุรกิจการสร้างละครทุกอย่างเกี่ยวข้องกับกลุ่มคนแทบทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นตากล้อง คนเขียนบท เจ้าของบทประพันธ์ ช่างเสื้อ นักออกแบบ ฝ่ายจัดหน้า จัดฉาก ช่างแต่งตัว ฯลฯ โดยเฉพาะโฆษณาซึ่ง

เข้ามาเกี่ยวข้องกับด้วยโดยหลีกเลี่ยงมิได้ เนื่องจากเป็นแหล่งที่จ่ายเงินและสนับสนุนให้กับธุรกิจ บันเทิงนี้โดยตรง และผู้ชมละครโทรทัศน์ก็เป็นสิ่งสำคัญ ละครจะอยู่รอดหรือไม่ต่างขึ้นอยู่กับความนิยมชมชอบของผู้ชมด้วยเป็นสำคัญ ถ้าละครโทรทัศน์เรื่องไหนได้รับความนิยมน้อยก็แทบจะกล่าวได้ว่าผู้จัดต้องรีบปิดกล้องละครเรื่องนั้นไปเลย ทั้งนี้เพราะสปอนเซอร์จะเป็นผู้ที่คอยเช็คออยู่ตลอดเวลาว่าละครแต่ละเรื่องที่ตนเองสนับสนุนอยู่นั้น ได้รับความนิยมมากน้อยเพียงใดเพราะถ้าละครดังคนดูมากก็ทำให้โฆษณาสูงขึ้นตามลำดับ ดังนั้นการสร้างละครโทรทัศน์ในแต่ละเรื่องจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดูแลโน้มและความนิยมชมชอบของผู้ชมเป็นส่วนใหญ่

แต่ก่อนที่จะกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของละครโทรทัศน์นั้น จะได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของการละครไทยตั้งแต่เริ่มแรกโดยสังเขปก่อน ซึ่งจะได้กล่าวถึงความหมาย ต้นกำเนิดและประวัติความเป็นมาของการละครไทย ดังนี้

ความหมายของการ “ละคร”

สุมนมาลย์ นิมิตพันธ์ (2528) ได้ให้ความหมายของการ “ละคร” ไว้ว่าคือ การแสดงที่ผูกเป็นเค้าโครงเรื่อง การแสดงละครนั้นสันนิษฐานกันว่าได้เค้ามาจาก อียิปต์ จีน และกรีกโบราณ มีการสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน และได้แพร่กระจาย รวมทั้งปรับปรุงรูปแบบไปให้เข้ากับวัฒนธรรมของแต่ละชนชาตินั้น ๆ ดังนั้นทุกชาติทุกภาษา จึงมีศิลปะการละครประจำชาติของตน ในความหมายโดยทั่วไปการละครเป็นเรื่องราวที่ก่อให้เกิดความสนุกสนาน บันเทิงใจ ให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้ชมแม้ว่าเนื้อหาของบทละครจะเป็นเศร้าโศกหรือเป็นเรื่องสนุกสนานผจญภัยก็ตาม แต่จะเป็นเค้าโครงเรื่องที่สามารถตรงให้ผู้ชมเกิดความเร้าใจ และสนใจที่จะติดตามชมเนื้อเรื่องต่อไปจนจบบทละครนั้นๆ ละครต่างๆ จึงจำเป็นต้องมีองค์ประกอบซึ่งสามารถแบ่งแยกได้ดังนี้

องค์ประกอบของละคร

1. เรื่อง (Story) ผู้ชมการแสดงจะเข้าใจเรื่องราวของละครได้ต้องมีเค้าโครงเรื่อง หรือบทประพันธ์ซึ่งมีผู้ประพันธ์บทละครแต่ละเรื่องนั้นจะมีผู้ประพันธ์ที่เขียนขึ้น

โดยสร้างจากจินตนาการของผู้ประพันธ์ หรือจากประสบการณ์ หรือจากเค้าโครงจากเค้าโครงเรื่องจริงในประวัติศาสตร์ แล้วนำมาประพันธ์มีการวางตัวแสดง วางบทบาทของนักแสดง สร้างฉากโดยการจินตนาการและจะต้องมีความสามารถในการใช้สำนวนโวหารของนักกวี

2. **เนื้อหาสรุป (Subject)** เนื้อหาสรุปเกี่ยวกับเรื่องที่ประพันธ์นั้น ๆ ว่าบทละครนี้ได้แสดงถึงเรื่องราวอย่างไร เนื้อหาหรือแนวคิดของเรื่องเป็นแนวใด เช่น แนวโศกนาฏกรรม แนวโรแมนติก แนวสงคราม แนวประวัติศาสตร์ แนวคติสอนใจ แนวธรรมะซึ่งภาพโดยรวมแล้ว เนื้อหาส่วนใหญ่จะสรุปให้ธรรมะข่มชนะอธรรมเสมอไป

3. **นิสัยตัวละคร (Characterization)** บุคลิกลักษณะท่าทางของตัวละครแต่ละตัวที่จะต้องมีการกำหนดลงไปในแต่ละเพื่อให้การดำเนินเรื่องเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และกิริยาท่าทางของตัวละครจะต้องสื่อออกมาให้ผู้ชมได้เข้าใจถึงบุคลิกลักษณะนิสัยที่ตรงกับเนื้อเรื่อง

4. **บรรยากาศ (Atmosphere)** หมายถึง การสร้างบรรยากาศ สร้างสถานการณ์ที่เกี่ยวกับตัวละครและเนื้อเรื่องนั้นๆ ให้กลมกลืนกับการแสดงและเนื้อเรื่องของละคร เพราะจะเป็นการช่วยให้ผู้ชมรู้สึกคล้อยตามไปด้วย ซึ่งการสร้างบรรยากาศนั้นเป็นกลวิธีอันสำคัญอย่างหนึ่งของบทละคร

ลักษณะการแสดงละครของไทย

ในสมัยโบราณนั้นการละครของไทยมักจะมีความเชื่อทางศาสนาอย่างน้อย 4 ประการเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยเสมอ (ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 1 ฉบับหอสมุดแห่งชาติ หน้า 395) บันทึกไว้ว่า

1. ผู้ให้กำเนิดทุกสิ่งทุกอย่างไม่ใช่มนุษย์ธรรมดา และมักเกี่ยวข้องกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ดังปรากฏในพงศาวดารล้านช้างว่า หลังจากพระยาแสนหลวง (พระอินทร์) ได้สร้างบ้านแบ่งเมืองตลอดถึงเครื่องมือเครื่องใช้ในการทำมาหากินให้มนุษย์แล้ว “ศรีกันทพะเทวดา” (น่าจะหมายถึงคนธรรพเทวดาหรือคนธรรพ์) ลงมาบอกสอนคนทั้งหลายให้ยึดถือมงคล กวรับ เจแวง ปี่พาทย์ พิณเพ็ชระ เพลงกลอนได้สอนให้เล่นดนตรีและเล่าบอก ราชบัณฑิต

หรือเรื่องโนรา ที่มีเค้าโครงเรื่องเกี่ยวกับสวรรค์ มนุษย์ กำเนิดของสิ่งต่างๆ ที่เป็นเรื่องเหนือธรรมชาติหรือเป็นเรื่องเล่าถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เล่าสืบต่อกันมา หรือจารึกไว้ในพงศาวดาร ตำนาน

2. มีความเชื่อและศรัทธาต่อ "เทวดา-ครู-ผี" การละครและการละเล่นทุกชนิดของไทย ผู้แสดงจะต้องมีการทำพิธีกรรมเช่นไหว้ดวงวิญญาณ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ มีการบอกกล่าวให้ทราบ รวมตลอดถึงพิธีกรรมในการไหว้ครู พ่อแก่ พระพิฆเนศร์ ซึ่งเป็นขนบธรรมเนียมและค่านิยมที่สำคัญในสังคมละครไทยว่า "ศิษย์จะต้องเคารพครู" ดังนั้นจึงต้องมีการจัดพิธีไหว้ครูเป็นประจำห้ามมิให้ขาด และถือเป็นค่านิยมความเชื่อที่รับสืบต่อกันมาชั่วรุ่นลูกหลาน เพราะเป็นการแสดงความกตัญญูต่่วทิดาต่อผู้ที่สืบทอดการละคร โดยเฉพาะผู้แสดง ผู้ฝึกหัดนาฏศิลป์ โขน ละคร คนตรีไทย จะต้องผ่านพิธีครอบจาก "ครู" เสียก่อนถึงจะแสดงได้

การครอบครูถือว่าเป็นสิ่งสิริมงคล เพราะจะได้เชิญครูอาจารย์ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ซึ่งอยู่ในลักษณะที่เป็นผีหรือวิญญาณ ต้องมีเครื่องสังเวท ต้องขออนุญาตเจ้าของสถานที่ที่สิ่งชั่วร้ายจะได้เข้าไปไม่ได้ การไหว้ครูจึงต้องมีเพลง "เสมอผี" เป็นการเชิญผีครูบาอาจารย์ แต่สิ่งชั่วร้าย เช่น ผีตายโหงมาไม่ได้ แล้วจะมีการแบ่งเครื่องสังเวทไปให้ตามหลักศาสนาพุทธ เรียกว่า "ทำบุญให้ทาน"

ส่วนพิธีมอบให้เป็นตัวแทนทำพิธีไหว้ครูและครอบให้แก่ศิษย์นั้นครูจะมอบศิลปศร พระขรรค์ จักร สังข์ ดวี คุกา และตำราไหว้ครู เป็นการอนุญาตให้ศิษย์ผู้นั้นรับมอบเป็นครูผู้ทำพิธีครอบสืบแทนต่อไปและถือกันเป็นประเพณีโดยเคร่งครัดว่า ศิษย์ผู้ที่ได้รับมอบจะไม่ทำพิธีไหว้ครูในเมื่อครูผู้มอบยังมีชีวิตอยู่ ข้อนี้ถือเป็นการเคารพบูชาครูผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาสืบมา

อนึ่ง มีประเพณีถือเป็นเคล็ดกันมาแต่โบราณว่าศิลปะทางโขน ละคร การช่าง คนตรี ปี่พาทย์ ถ้าขาดครูผู้ใหญ่ทางศิลปะมอบไว้ให้ แม้ผู้นั้นจะมีความรอบรู้ก็ปฏิบัติไม่ได้ จะเกิดภัยพิบัติ ต้องปล่อยให้สูญไป แต่ในวงการศิลปะนั้นนับถือกันว่า พระมหากษัตริย์ทรงเป็นเอกอัครอุปถัมภกของศิลปะนานาชาติ แม้จะไม่มีครูผู้ใหญ่ครอบให้ พระมหากษัตริย์อาจทรงมอบหรือครอบพระราชทานให้ปฏิบัติได้

3. ธรรมเนียมและเคล็ดกลางที่เชื่อถือกันในการแสดงโขน ละคร คนตรี ปี่พาทย์ ในการแสดงโขน ละคร คนตรี หรือปี่พาทย์นั้น ได้มีบทบัญญัติอันเนื่องมาจากคติความเชื่อทางไสยศาสตร์ เป็นวิชาลึกลับเกี่ยวกับลัทธิปาฏิหาริย์ เวทมนตร์คาถา อำนาจจิต มีอยู่ในกัมภีร์พระเวทของอินเดีย. เรื่องราวในไสยศาสตร์นี้ปรากฏในสังคมมนุษย์เป็นเวลาหลายพันปีมาแล้ว การปฏิบัติทางไสยศาสตร์เป็นคติความเชื่อที่มีวัตถุประสงค์เพื่อนำมาซึ่งโชคดี ความสำเร็จ ความสุข และความปลอดภัย พร้อมกันนั้นเป็นการทำลายขจัดปัดเป่าสิ่งอัปมงคลและภัยพิบัติต่าง ๆ

4. การแสดงและการละเล่นของไทยนิยมแสดงแต่เฉพาะเนื่องในโอกาสที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อทางศาสนา หมายถึง การแสดงโขน ละคร ฟ้อนรำ คนตรี ปี่พาทย์ และการละเล่นต่างๆ จะต้องเลือกโอกาสที่แสดงให้เหมาะสม โดยผูกพันอยู่กับพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับความอุดมสมบูรณ์และความมั่นคงของชุมชน ในยามปกติจะไม่เล่นหรือแสดงมหรสพต่าง ๆ จะแสดงเฉพาะโอกาสที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อทางศาสนา หรือมีเดิมนั้นก็ในกรณีพิเศษซึ่งสมาชิกในสังคมตกลงกันว่าจะต้องแสดง ถ้าไม่เล่นหรือแสดงมหรสพแล้วจะเกิดภัยพิบัติ

ส่วนพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อทางศาสนา เพื่อความอุดมสมบูรณ์และความมั่นคงของชุมชนอาจแบ่งได้เป็น 3 ประเภทด้วยกันคือ

1) พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำมาหากิน

เป็นเรื่องที่สำคัญมาก และจะมีอยู่ตลอดทั้งปี เพราะมนุษย์ต้องพึ่งผลผลิตของธรรมชาติ ดังนั้นชาวนาก่อนจะลงมือทำนา จะต้องสร้างนาจำลองขนาดหนึ่งตารางเมตร แล้วดำกล้าลงในนา นั้น 5-6 กอ นาจำลองนั้นเรียกว่า "ตาแรก" หรือ "ตาแฮก" (ตา คือ ตารางแรก แรก คือ แรกเริ่มดำ) งามพิศ สัตย์สงวน (2539)

2) พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับชีวิต

การละเล่นที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมและความเชื่อทางศาสนาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจะมีตั้งแต่เกิดจนตาย เริ่มตั้งแต่พิธีทำขวัญเด็กแรกเกิด โขนจุก บวชนาค แต่งงาน เป็นต้น

3) พิธีกรรมที่เกี่ยวกับชุมชนหรือสังคมหรือประเทศ

พิธีกรรมนี้จะเกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้า เทวดาและศฤงษนิค และจะเป็นพิธีกรรมที่ชาวบ้านจะมาร่วมงานทั้งหมด

ประวัติและประเภทของละครไทย

ประวัติการละครไทยนั้น สุนนมาลย์ นิมเนดิพันธ์ (2532) ได้แบ่งออกเป็น 5 สมัย ดังนี้

1) สมัยน่านเจ้า

จากการค้นคว้าทางประวัติศาสตร์ไทย เกี่ยวกับการละครและนาฏ-ศิลป์ ในสมัยอดีตว่าเมื่อไทยอยู่ในอาณาจักรน่านเจ้านั้น ไทยมีนิยายเรื่องหนึ่งคือเรื่อง "มโนห์รา" ซึ่งปัจจุบันก็ยังมียานเรื่องนี้อยู่เป็นละครที่นำมาเล่นทั้งละครใน ละครชาตรี ตลอดจนมีการนำมาแสดงเป็นละครโทรทัศน์ หนังสือที่เขียนนั้นได้บรรยายถึงเรื่องราวของชาวจีนตอนใต้ และเขียนถึงนิยายการเล่นต่างๆ ของจีนตอนใต้ ซึ่งมีอยู่เรื่องหนึ่งที่เขียนเหมือนของไทย คือเรื่อง "นามาโนห์รา" ซึ่งอธิบายไว้ด้วยว่าเป็นนิยายของพวกไต ซึ่งจีนถือว่าเป็นชนกลุ่มน้อยอยู่ทางใต้ของประเทศจีน ไตเป็นน่านเจ้าสมัยเดิม คำว่า "นามาโนห์รา" นั้น เพี้ยนไปเป็น "นางมโนห์รา" ที่เรารู้จักกันดีนั่นเอง

นอกจากนิยายเกี่ยวกับมโนห์ราแล้วยังมีการแสดงในน่านเจ้าเกี่ยวกับการละเล่น เช่น ระบำหมวก ระบำนกยูง จึงนับได้ว่าละครเรื่อง "มโนห์รา" เป็นละครเรื่องแรกของไทยเรา และเป็นละครที่เป็นอมตะ มีการนำมาแสดงเป็นละครในประเภทต่าง ๆ สืบต่อมาจนถึงยุคปัจจุบัน

2) สมัยสุโขทัย

การละครในสมัยสุโขทัย ว่ามีการสันนิษฐานกันได้ โดยนำมาจากศิลาจารึกหลักที่ 1 กล่าวถึงการละเล่นในเทศกาลงานกฐินไว้เป็นความกว้าง ๆ ว่า

เมื่อจักเข้าเวียงเวียงกัน แต่อรัญญิกขุนท่านหัวถาน
 คบงกลอยด้วยเสียงพาทย์ เสียงพิณ เสียงเลื่อน เสียงขับ
 ไครจักมักเห่เล่น เห่เล่น ไครจักมักหัว หัว
 ไครจักมกเถื่อนเถื่อน

คำว่า “เลื่อน” คงจะหมายถึงร้องหรือรำร่ามากกว่า เพราะ “ร้อง” เฉย ๆ มี
 คำว่า “ขับ” อยู่แล้ว คำว่า “เลื่อน” จึงน่าจะเป็นการร้องรำซึ่งเป็นการละเล่นแบบพื้นเมือง

“ค” แปลว่า คิงาม หรือ บังคม หมายความว่า ประโคม

“กลอย” แปลว่า ร่วม

ศิลปะการรำในสมัยสุโขทัยนั้นไทยได้จากการคบหาสมาคมกับชาติที่นิยม
 อารยธรรมเพื่อนรำ เช่น อินเดีย พม่า มอญ ขอม และละว้า ไทยได้นำมาผสมผสาน
 วิวัฒนาการการรำของละครชาติที่คบหาสมาคมด้วย โดยนำรูปแบบ เครื่องแต่งกาย คนตรี มา
 ประยุกต์ใช้ จนได้เป็นศิลปะการเพื่อนรำ และบัญญัติเป็นศัพท์ศิลปะแห่งการแสดงว่า “โขน
 ละคร เพื่อนรำ”

เรื่องละครแก่นกับละครยก อาจมีเค้าสืบเนื่องมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยแล้ว โดย
 สมเด็จพระมหาจักรพรรดิราชานุภาพได้กล่าวไว้ในศาสนสมเด็จเจ้า

หญิงแก้วมัจฉาหมายเล่าว่ามีละครเขมรตรงหน้า
 ปราสาทนครวัดให้พวกท่งเที่ยวชมในเวลากลาง
 คืน เรื่องนี้เรารู้กันอยู่แล้ว ที่ปราสาทนครวัด และ
 ปราสาทหินเทวสถานแห่งอื่นหลายแห่งมีเวทีทำ
 ด้วยศิลา กล่าวกันว่าทำไว้สำหรับเพื่อนรำวง
 สรวงอันการเพื่อนรำวงสรวง ตลอดจนการเล่น
 โขน เป็นคติทางศาสนาพราหมณ์ แต่ห้ามทางฝ่าย
 พระพุทธศาสนาหม่อมฉันได้อ่านหนังสือ

พรรณนาว่าด้วยเทวสถานในอินเดียว่าแม้ในปัจจุบันเทวสถานที่สำคัญยังมีหญิงสาวชั้นสกุลต่ำไปสมัครอยู่เป็น "เทวทาสี" สำหรับพื่อนรับวงสรวงเป็นอาชีพ และให้ใช้ต่อไปว่าสำหรับปฏิบัติพวกพราหมณ์ที่รักษาเทวสถาน หรือแม้บุคคลภายนอกด้วยตามปราสาทหินที่สำคัญในเมืองเขมรแต่โบราณก็ยังมีหญิงพวกเทวทาสี เช่นนั้น

หม่อมฉันเห็นว่าประเพณีที่ไทยเราแต่ละครแก่นเห็นจะมาจากคติเดียวกันนั่นเองแต่เคยมาถึงแต่ละครบวงสรวงในพระพุทธศาสนา เมื่อฉันยังเป็นเด็กได้เคยเห็นละครชาตรีแก่นแก่นที่หน้าพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดารามและได้ยินว่าที่วัดบวรนิเวศวิหาร ก็เคยมีละครแก่นแก่นพระพุทธชินสีห์พิงในสมัยรัชการที่ ๕ ประเพณีไทยแก่นละครแก่นแก่นแต่ก่อนเห็นจะหยุดชะงักจึงมีผู้คิดทำตุ๊กตา เรียกว่า "ละครยก" สำหรับคนจนแก่นแก่นถ้าจะนับเวลาเห็นจะเป็นตั้งพันปีมาแล้ว

๓) สมัยกรุงศรีอยุธยา

สุมนมัลย์ นิ่มเนติพันธ์ (2532) ได้ศึกษาประวัติการละครว่า ในสมัยกรุงศรีอยุธยานั้นมีกำเนิดจากการเล่นโนรา และละครชาตรีที่นิยมเล่นกันในภาคใต้มาก่อนเดิมมีครูละครชื่อขุนศรีทธา เป็นครูละครในสมัยกรุงศรีอยุธยาที่ลงไปตั้งรกรากอยู่ทางภาคใต้ และเป็นผู้ให้กำเนิดละครชาตรีที่ภาคใต้ และเป็นต้นกำเนิดละครรำในสมัยกรุงศรีอยุธยาด้วย ส่วนการระบำหรือฟ้อนนั้นเป็นต้นกำเนิดละครแต่เดิมของไทย

ละครรำในสมัยอยุธยา มี 3 อย่าง ได้แก่

- ละครชาตรี (ละครเค็ม)
- ละครนอก (เกิดจากการแก้ไขละครชาตรี)
- ละครใน (ละครผู้หญิงแสดงล้วน)

4) สมัยกรุงธนบุรี

สมเด็จพระนารายณ์มหาราช (2532) ได้กล่าวถึงการละครในสมัยสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีไว้ว่า หลังจากที่ทรงกอบกู้เอกราชได้ทรงพยายามรวบรวมศิลปินที่กระจัดกระจายอยู่ในที่ต่าง ๆ เข้ามาอยู่รวมกันที่ราชธานี เพราะการเสียดวงแก้วในครั้งนั้น ตามมณฑลต่าง ๆ ยังเป็นอิสระพวกที่มีความรู้เรื่องละครหรือศิลปินในแขนงการบันเทิงที่ได้หลบภัยไปอยู่ตามมณฑลมีจำนวนมาก แต่ถึงกระนั้นก็ตามละครขึ้นชื่อว่าเป็นความบันเทิงของเมืองหลวง ดังนั้น บทละครต่างๆ และตัวละครก็สูญหายไปเป็นจำนวนมาก สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีได้พยายามรวบรวมตัวละครได้หลายคนและได้ทรงสนพระทัยทำนุบำรุงศิลปะการละครในสมัยของพระองค์ด้วยพระองค์เอง เช่น การที่ทรงแต่งบทละครในเรื่องรามเกียรติ์ขึ้น 5 ตอน คือ ตอนหนุมานเกี่ยวนางวานริน ตอนท้าวมาลีวราชว่าความ ตอนทศกัณฐ์ตั้งพิธีทรายกรด (เผารูปเทวดา) ตอนพระลักษมณ์ถูกหอกกบิลพัท และตอนปล่อยม้าอุปการ และได้ทรงโปรดให้มีการแข่งขันละครทั้งละครผู้หญิงและผู้ชาย

และนับได้ว่าการเสียดวงแก้วหรือยุบยาให้แก้วม่านั้นทำให้การละครของไทยเราได้เผยแพร่เข้าไปในพม่า เพราะพม่าได้กวาดต้อนผู้คนจำนวนมากกลับประเทศไปด้วย ซึ่งได้รวมเอาผู้แสดงละครไปด้วย ซึ่งปรากฏหลักฐานในนาฏศิลป์ของพม่าถึงการละครชุดหนึ่งที่เหมือนนาฏศิลป์ของไทย เรียกว่า "ระบำโยเดีย"

5) สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

การเริ่มต้นละครรำในสมัยรัตนโกสินทร์ เป็นการเริ่มต้นที่สานต่อจากสมัยสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี ที่ทรงพยายามกอบกู้ศิลปวัฒนธรรมหลังจากที่ถูกพม่าย่ำยีให้

พื้นที่ก้นถ้ำสู่สภาพเดิม การละครในสมัยรัตนโกสินทร์ ตุมนมาลย์ นิมเนติพันธ์ ได้แบ่งออกตามรัชกาลดังนี้ ตุมนมาลย์ นิมเนติพันธ์ (2532)

สมัยรัชกาลที่ 1

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก (พ.ศ.2325-พ.ศ.2352) ได้ทรงรวบรวมตำราการฟ้อนรำไว้เป็นหลักฐานที่สำคัญที่สุดในประวัติการละครไทย รวมทั้งพระองค์ได้ทรงพระราชนิพนธ์วรรณคดีเรื่องใหญ่ ๆ ขึ้นหลายเรื่อง เช่น อุณรุท รามเกียรติ์ อิเหนา ดาหลัง เป็นต้น บทพระราชนิพนธ์นั้น มีทั้งที่ทรงโปรดให้ข้าราชการสำนักที่เป็นกวีแต่งถวายแล้วพระองค์ทรงขัดเกลาและเรื่องที่ทรงพระราชนิพนธ์เอง จึงแบ่งแยกพระราชนิพนธ์ออกมาในทางปฏิบัติได้เป็น 2 ประเภทดังกล่าว

สมัยรัชกาลที่ 2

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (พ.ศ.2352-พ.ศ.2367) การละครฟ้อนรำในสมัยของพระองค์นับว่าได้รับความนิยมและรุ่งเรืองอยู่เป็นอันมาก เพราะพระองค์ทรงเป็นกวี รวมทั้งทรงส่งเสริมงานด้านละครและมีนักปราชญ์กวีเป็นจำนวนมาก และทรงโปรดปรานเรื่องการละครรวมทั้งทรงพระราชนิพนธ์วรรณคดีต่าง ๆ ของไทยที่เป็นสมบัติตกทอดมาจนถึงปัจจุบันเป็นจำนวนมาก และพระองค์ยังได้ทรงพระราชนิพนธ์บทละครเรื่องอิเหนาใหม่ทั้งหมด และได้ทรงพระราชนิพนธ์เรื่องรามเกียรติ์ด้วย

สมัยรัชกาลที่ 3

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ.2367-พ.ศ.2394) ในสมัยของพระองค์ได้มีเรื่องเล่าสืบกันมาว่าพระองค์ทรงเกลียดการละครได้ทรงยกเลิกละครหลวง จึงเป็นเหตุให้เกิดละครของเจ้านายและขุนนางขึ้นอย่างแพร่หลาย หลายคณะ หลายโรง และมีการหัดละครผู้หญิงขึ้นโดยไม่ได้รับพระบรมราชานุญาตก็มี คณะละครที่เกิดขึ้นในสมัยนี้เช่น ละครของพระองค์เจ้าลักขณานุคุณ ละครกรมพระพิพิธโภคภูเบนทร์ (ต้นสกุล พนมวัน) ละครกรมพระพิทักษ์เทเวศร์ (ต้นสกุล ภูษธร) ละครเจ้าจอมมารดาฮัมพา เป็นต้น

สมัยรัชกาลที่ 4

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงดำเนินรัฐประศาสนโยบายทำให้เกิดการละครที่แพร่หลายและเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในสมัยของพระองค์ เช่น

- โปรดให้มีละครหลวงขึ้นใหม่อีกครั้งในปี พ.ศ.2397 หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่ทรงยกเลิก

- โปรดพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้พระบรมวงศานุวงศ์ข้าราชการผู้น้อย และเอกชนฝึกหัดละครผู้หญิงได้เมื่อปี พ.ศ.2398

- โปรดให้มีภาพยนตร์ขึ้นในพ.ศ.2398 เรียกกันว่า ภาพยนตร์ละคร ในสมัยของพระองค์นี้ได้ทรงพระราชนิพนธ์บทละครขึ้นหลายเรื่อง เช่น รามเกียรติตอนพระรามเดินดง บทเบิกโรงเรื่องนารายณ์ปราบตนทุก พระรามเข้าสวนพิราพ บทระบำ และบทเบิกโรงรำต้นไม้เงินทอง เป็นต้น

สมัยรัชกาลที่ 5

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงโปรดสนับสนุนให้เจ้านายและเอกชนจัดตั้งคณะละครขึ้นมาหลาย เช่น ละครของพระองค์เจ้าสิงหนาทราชดุรงค์ฤทธิ์ ละครเจ้าพระยามหินทร์ศักดิ์ธำรง (เพ็ญ เพ็ญสกุล) ละครของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ เป็นต้น และ ละครของท่านเจ้าพระยามหินทร์ศักดิ์ธำรงที่ได้ทรงปรับปรุงขึ้นเป็นแบบศิลปะในการแสดงละครเรียกว่า “ละครพันทาง”

สมัยรัชกาลที่ 6

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงโปรดตั้งโรงมหรสพขึ้นพระองค์ได้ทรงปรับปรุงศิลปะทางโขน ละคร และดนตรีปี่พาทย์ให้เจริญก้าวหน้าเป็นอย่างดี ทั้งทางมาตรฐานศิลปะและฐานะของศิลปิน จนกล่าวกันว่าในสมัยของพระองค์นี้ศิลปะทางโขนและละคร ดนตรีปี่พาทย์รุ่งเรืองเป็นที่สุด จนมีคำเรียกโขนทางราชการของหลวงในสมัย

รัชกาลที่ 6 ว่า “โขนบรรดาศักดิ์” คู่กับโขนเอกชนที่เรียกว่า “โขนชลยศักดิ์” และได้ทรงโปรดให้แต่งตั้งโรงเรียนฝึกหัดศิลปะทางโขน ละครขึ้นเรียกว่า “โรงเรียนทหารกระบี่หลวง” ต่อมาเป็น “โรงเรียนพรานหลวง” และทรงตั้งกองเสื่อป่าขึ้น ให้ข้าราชการเป็นมหรสพกองเสื่อป่าพิเศษกองหนึ่งเรียกว่า “ทหารกระบี่” กองทหารกระบี่นี้เป็นกองที่ถูกพระราชหฤทัยมาก เป็นเหตุให้ประชาชนเลื่อมใสในศิลปะด้านโขน ละคร และดนตรีปี่พาทย์ของหลวง จึงนิยมนำบุตรหลานให้ไปเป็นนักเรียนฝึกหัดในกรมมหรสพเป็นอันมาก ในรัชสมัยของพระองค์นั้น ได้ขึ้นชื่อว่าพระองค์เป็นราชาแห่งศิลป์ และเทพเจ้าแห่งศิลปะ ได้ทรงอุปถัมภ์โขน ละคร และทรงพระราชนิพนธ์บทละครนอกหลายเรื่อง เช่น พระร่วงหรือขอมคำดิน ทาวแสนปม ศกุนตลา เป็นต้น

สมัยรัชกาลที่ 7

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ในรัชสมัยของพระองค์นั้นได้ทรงตั้งให้ยกเลิกกรมมหรสพและโปรดให้รวมกรมมหาดเล็กและกรมมหรสพเข้าอยู่ในกระทรวงวัง เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ.2469 เพื่อลดงบประมาณ และเสนาบดีในกระทรวงวังสมัยนั้นขอลดอัตราเงินเดือนลงเสียบ้าง เอาไปบรรจุไว้ในอัตราและตำแหน่งหน้าที่อื่นบ้าง จนรายจ่ายสมดุลกับงบประมาณ เป็นวิธีที่ช่วยให้ทางราชการชุลเลียงศิลป์ได้พอสมควร ในสมัยนี้การละครไม่เฟื่องฟู ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีปัญหาในเรื่องการเปลี่ยนแปลงการเมืองการปกครอง ตลอดจนการแพร่ขยายในเรื่องอารยธรรมตะวันตก ซึ่งรวมไปถึงความนิยมชมชอบในละครสมัยใหม่ที่เข้ามาพร้อมวัฒนธรรมตะวันตก

ประวัติความเป็นมาของละครโทรทัศน์ไทย

ต้นนิชฐานศัพท์"ละครโทรทัศน์"

คำว่า "ละคร" มาจากรากศัพท์บาลี หมายถึงการแสดง การละเล่น

คำว่า "โทร" ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานอธิบายว่า เป็นศัพท์ที่ใช้ประกอบหน้าศัพท์อื่นหมายถึง ไกล เช่น โทรศัพท์ คือ เสียงไกล เครื่องที่พูดกันด้วยกระแสไฟฟ้า

คำว่า "ทัศน์" ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานอธิบายว่า หมายถึง สิ่งที่เห็นการแสดง

ละครโทรทัศน์ จึงน่าจะหมายถึง การละเล่นที่แสดงออกให้เห็นโดยผ่านสื่อทางโทรทัศน์

ละครโทรทัศน์มีประวัติพอสังเขปดังนี้ สถานีแห่งแรกของโลกคือ BBC ของประเทศอังกฤษ เริ่มดำเนินการ การแพร่ภาพที่พระราชวังอเล็กซานดร้า ในกรุงลอนดอน เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ.2479

พ.ศ. 2498 ประเทศไทยได้เริ่มมีสถานีโทรทัศน์แห่งแรกที่บางขุนพรหม โดย พล.ต.อ.เผ่า ศรียานนท์ ได้รวบรวมหุ้นก่อตั้งบริษัทไทยโทรทัศน์ขึ้น ออกอากาศครั้งแรกเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2498 โดยบริษัทถือฤกษ์วันชาติเป็นวันทำพิธีเปิดสถานี

รายการวันเปิดสถานีของไทยทีวีช่อง 4 บางขุนพรหม ประกอบด้วย รำเบิกโรง ภาพปริศนาข่าว วงดนตรี แลตอีก 2 วง คือ วงสุนทราภรณ์ เสนอเพลงไทยที่บรรยายความสวยงามของภาคเหนือ ส่วนวงประสานมิตร เสนอเพลงสากลเกี่ยวกับอิตาลี และได้มีการสร้างฉากประกอบคนตรีอย่างพิถีพิถัน

เมื่อประเทศไทยมีสถานีโทรทัศน์ในปี พ.ศ. 2498 นี้ ภาคบันเทิงได้มีการนำละครไทยซึ่งแต่เดิมเป็นละครที่แสดงบนเวทีมาแสดงออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ แพร่ภาพไปให้ผู้ชมที่บ้านได้ชม ละครเรื่องแรกที่นำมาแสดงทางโทรทัศน์คือ เรื่องขุนช้างขุนแผน ตอนขุนแผนขึ้นเรือนขุนช้างและตอนเข้าห้องนางแก้วกิริยา ส่วนละครชุดเรื่องแรกที่นำเสนอคือเรื่องโพงพาง จากบทพระราชนิพนธ์ของรัชกาลที่ 5 การแสดงแต่เดิมแสดงในห้องส่งของสถานีตลอดเรื่อง ต่อมาได้มีการถ่ายทอดละครเวทีนอกห้องส่ง เรื่องแรกที่ถ่ายทอดออกโทรทัศน์ คือ เรื่องอาณาจักรแห่งความเสียสละของพลตรีหลวงวิจิตวาทการ กรมศิลปากรจัดการแสดงให้ประชาชนและนักเรียนมัธยม ที่หอประชุมกระทรวงวัฒนธรรม

การแสดงละครโทรทัศน์ มีลักษณะการแสดงแตกต่างจากละครเวทีมาก เพราะละครโทรทัศน์จะมีลักษณะคล้ายละครเวที แต่มีการแสดงยากกว่าละครเวทีเพราะการแสดงละครเวทีนั้นผู้ชมดูภาพอยู่บนเวทีเพียงด้านเดียว แต่สำหรับละครโทรทัศน์นั้นผู้แสดงต้องระวังตัวทุกอิริยาบถ เพราะไม่ทราบว่ากล้องจะจับภาพ เช่น ผู้แสดงเป็นตัวประกอบต่าง ๆ ทั้งที่เป็นตัวประกอบสำคัญ และตัวประกอบเสริมลักษณะเรื่อง อันได้แก่ พวกที่แสดงเป็นประชาชน ทหาร ตำรวจ พวกโจร หรือพวกที่อยู่ระดับฉากเพื่อให้สมจริง ถ้าไม่ระวังตัว

มักยืนคุยหรือเล่นกันอยู่ กล้องอาจจะจับภาพออกมา ทำให้ต้องมีการเทคถ่ายทำกันใหม่ หรือ อาจจะหลุดให้ผู้ชมที่บ้านเห็นบ้าง แต่ถ้าเป็นละครเวทีผู้ชมอาจมองไม่เห็นหรือไม่ให้ความสำคัญกับตัวประกอบที่ยืนอยู่บนเวที เพราะจะต้องเฝ้าจับตามองอยู่ที่ตัวดำเนินเรื่องเท่านั้น ส่วนละครวิทยุใช้นั้นใช้แต่เสียงไม่เห็นภาพ ส่วนละครโทรทัศน์สิ่งหนึ่งที่ดึงดูดในผู้ชมเป็นอย่างมากก็คือ รูปร่างลักษณะหน้าตาและท่าทางประกอบการแสดงหรือที่เรียกว่า แอ็คติ้ง ของตัวละครเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ชมให้ความสนใจมากที่สุด ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้แสดงจะต้องมีลักษณะนุ่มหล่อ สาวสวย รวมทั้งต้องมีลีลาการแสดงที่ถูกต้องใจผู้ชมด้วย จึงทำให้เกิดโรงเรียนฝึกสอนการแสดงขึ้นมาในปัจจุบัน

ส่วนบทละครโทรทัศน์ ก็เป็นเรื่องสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่านักแสดง บทละครโทรทัศน์มีความละเอียดทุกขั้นตอน บทละครโทรทัศน์จะนำมาจากบทประพันธ์เดิมซึ่งมีอยู่แล้ว มีการซื้อลิขสิทธิ์แล้วนำมาดัดแปลงทำเป็นบทละครโทรทัศน์ การที่ต้องนำบทประพันธ์มาทำเป็นบทละครโทรทัศน์นั้นก็เพราะว่าจะต้องให้ผู้ชมที่บ้านมีความเข้าใจในเนื้อเรื่องได้อย่างง่าย ไม่ต้องใช้จินตนาการประกอบมาก อีกทั้งมีการกำหนดมุมกล้อง จับภาพให้ถูกต้องเพื่อให้เนื้อเรื่องดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและสนุกสนาน มีการตัดต่อเพื่อให้ได้ภาพสมจริงยิ่งขึ้น บทละครโทรทัศน์นั้นนอกจากกำหนดมุมกล้องแล้ว ยังต้องมีส่วนสำคัญในการกำหนดฉาก การแต่งกายของผู้แสดง คนตรี เสียงประกอบ และบางเรื่องต้องมีการใช้เทคนิคในการถ่ายทำให้เรื่องดูสมจริงยิ่งขึ้นด้วย เช่น ฉากสงคราม ซึ่งจะต้องใช้เสียงประกอบอย่างมาก รวมทั้งต้องมีการสร้างหุ่นจำลองรูปแบบต่าง ๆ ขึ้นอีกจำนวนมาก

ตัวละครในละครโทรทัศน์ เป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้กำกับจะต้องเลือกผู้แสดงให้มีลักษณะสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง และจำนวนของผู้แสดงจะต้องมีการกำหนดให้สมจริงมากที่สุด เช่น ฉากสงครามก็จะต้องมีผู้เข้าร่วมแสดงเป็นตัวประกอบจำนวนมากเพื่อให้สอดคล้องสมจริงกับเนื้อเรื่องการรบ สำหรับผู้แสดงสำคัญนั้นก็จะต้องมีทั้งพระเอก พระรอง นางเอก นางรอง และตัวร้าย ตัวประกอบ ซึ่งการแสดงละครโทรทัศน์จะต้องมีนักแสดงเหล่านี้อย่างครบถ้วนใครรับบทไหนก็ต้องเล่นบทนั้นไม่มีการแทนกัน เพราะไม่เหมือนละครวิทยุที่ใช้ผู้พากย์เพียงไม่กี่คนก็แสดงได้ เพราะภาพที่แพร่ออกไปจะต้องมีการต่อเนื่อง ผู้แสดงที่รับแสดงแต่ละบทจะต้องมีการแสดงต่อไปจนจบละครเรื่องนั้น ๆ

การแสดงละครโทรทัศน์ผู้กำกับนับว่าเป็นหัวใจสำคัญของการแสดง เพราะผู้กำกับเป็นผู้ที่จะกำหนดให้ตัวละครตัวไหนแสดงท่าทาง ความรู้สึกและสีหน้าอย่างไร จะ

เคลื่อนตัวไปยืนอยู่มุม โหนดของห้องหรือสถานที่ ความรู้สึกที่แสดงออกทางสีหน้าของผู้แสดงนั้นเป็นสิ่งที่ผู้แสดงจะต้องมีการใส่อารมณ์และสร้างอารมณ์ขึ้นให้ได้ตามที่ผู้กำกับสั่งให้ตรงกับเนื้อเรื่องของละคร เพราะการแสดงละครโทรทัศน์มีการจับภาพมุมใกล้ไม่เหมือนละครเวทีที่ผู้แสดงอยู่บนเวที ผู้ชมอาจไม่เห็นสีหน้าของนักแสดงได้อย่างชัดเจน แต่ละครโทรทัศน์ผู้ชมจะต้องเห็นหน้าผู้แสดงอย่างชัดเจน ดังนั้นการแสดงอารมณ์และความรู้สึกทางสีหน้าจึงเป็นสิ่งสำคัญที่นักแสดงต้องทำให้ได้เพื่อให้ได้ภาพที่ออกมาดูเหมือนอยู่ในสภาวะอารมณ์นั้นอย่างสมจริงที่สุด รวมทั้งผู้แสดงต้องมีศิลปะในการแสดงออกอย่างสอดคล้องเพื่อให้ละครโทรทัศน์ประสบความสำเร็จอย่างแท้จริง

การแต่งกายในละครโทรทัศน์ ผู้แสดงต้องแต่งกายให้เข้ากับเนื้อเรื่องของละครโทรทัศน์เรื่องนั้น ๆ เช่น ละครย้อนยุคหรือละครโทรทัศน์ที่มีเนื้อเรื่องดำเนินไปในช่วงสมัยประวัติศาสตร์ ผู้แสดงก็ต้องใส่เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายที่เป็นของยุคสมัยนั้น เช่น มีการนุ่งโจงกระเบน หรือถ้าเป็นเนื้อเรื่องที่แต่งเกี่ยวกับต่างประเทศ หรือบทประพันธ์ ได้บรรยายถึงประเทศในจินตนาการ ก็ต้องมีการออกแบบเครื่องแต่งกายให้ดูเข้ากับเนื้อเรื่องของบทประพันธ์นั้น ๆ

ละครโทรทัศน์จึงเป็นการแสดงที่นำเสนอรูปแบบของการแสดงละครไทยในหลายประเภทนับตั้งแต่ละครร่ำ ละครร้อง ละครพันทาง ละครดึกคำบรรพ์ ละครพูด นับได้ว่าละครโทรทัศน์เป็นการรวมรูปแบบของการแสดงที่หลากหลายมีการใช้ทั้งศิลปะและเทคนิคควบคู่กันไป

ปัจจุบันละครโทรทัศน์แตกต่างไปจากเดิมมาก เดิมละครโทรทัศน์ต้องบันทึกเทปที่สถานีเท่านั้น แต่ปัจจุบันด้วยวิทยาการที่ก้าวล้ำทันสมัยและการที่ผู้จัดละครคณะต่าง ๆ ได้พยายามพัฒนาหาเทคนิคนำวิธีการจากต่างประเทศเข้ามาประยุกต์ใช้ได้ทำให้เกิดการถ่ายทำนอกสถานีขึ้น ผู้จัดรายแรกที่ริเริ่มถ่ายทำนอกสถานีก็คือ บริษัท กันตนา วิดีโอ โปรดักชั่น จำกัด โดยมีโรงถ่ายขนาดใหญ่เป็นของตนเองในปี พ.ศ. 2523 มีเครื่องมืออันทันสมัยเป็นของตนเอง เริ่มถ่ายทำนอกสถานีในช่วงปี พ.ศ. 2523 โดย "คณะส่งเสริมศิลปิน" ละครเรื่องแรกที่มีการถ่ายทำนอกสถานีแล้วนำมาใช้เทคนิคตัดต่อ คือ เรื่อง "38 ซอย 2" ความสำเร็จของการถ่ายทำนอกสถานีทำให้ได้ฉากสมจริงยิ่งขึ้น ผู้จัดรายอื่นก็ได้เริ่มถ่ายทำนอกสถานี และนำมาใช้เทคนิคตัดต่อกันอีกครั้ง ปัจจุบันไม่เพียงแต่ละครโทรทัศน์จะถ่ายทำนอกสถานีเพื่อให้ได้ฉากสมจริงเท่านั้น ละครโทรทัศน์บางเรื่องที่มีเค้าโครงเรื่องเกี่ยวกับต่างประเทศ ก็ได้มีการ

ไปถ่ายทำบันทึกเทปกันที่ต่างประเทศด้วย มีการทำเพลงประกอบละครโทรทัศน์จนกลายเป็นธุรกิจต่อเนื่องให้กับวงการเพลง จะเห็นได้ว่าการถ่ายทำละครโทรทัศน์ไม่ได้มีความหยุดนิ่งอยู่กับที่ ผู้จัดแต่ละรายพยายามหาสิ่งแปลกใหม่เพื่อดึงดูดใจผู้ชมละครโทรทัศน์ทั้งหลายด้วยเทคนิคต่าง ๆ และการทุ่มทุนสร้างอย่างไม่หยุดยั้ง สืบเนื่องจากละครโทรทัศน์เป็นที่นิยมของผู้ชม และเป็นธุรกิจบันเทิงที่ก่อให้เกิดรายได้กับผู้เกี่ยวข้องทั้งหลายอย่างมากไม่ว่าจะเป็นผู้จัด นักแสดง ช่างเทคนิค ฝ่ายฉาก ฝ่ายสถานที่ ฯลฯ การที่ผู้จัดละครพยายามทำให้ละครสมจริงมากเท่าไรผู้ชมละครโทรทัศน์ย่อมต้องมีความเชื่อในเนื้อหาและฝังใจในบุคลิกของนักแสดงเหล่านั้นไปด้วย เช่น ละครโทรทัศน์เรื่อง "ดีใหญ่" จากคำวิจารณ์ของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช เขียนวิจารณ์เรื่อง "ดีใหญ่" ในคอลัมน์ "ขอยสวนพลู" หนังสือพิมพ์สยามรัฐ (23 พฤษภาคม พ.ศ. 2528) ไว้ว่า

*เหตุที่ผมเคลือบเคลือบนึกว่าละครโทรทัศน์เรื่องดีใหญ่เป็นเรื่องจริงก็
เพราะความดีของละครเรื่องนี้เป็นธรรมดา ความดีในที่นี้หมายถึงความเก่ง
ของผู้จัดทำละคร ผู้กำกับการแสดง ผู้สร้างฉาก และผู้แสดงที่สามารถทำให้
เป็นจริงเป็นจังมาได้ในสายตา ระหว่างที่ดูละครอยู่นั้น ใจไม่นึกว่ากำลังดู
ละครอยู่ นึกว่าเป็นเรื่องจริงที่กำลังเกิดขึ้น*

จากประวัติความเป็นมาของการละครไทยตั้งแต่สมัยอดีต จะเห็นได้ว่าการละครของไทยได้มีวิวัฒนาการมาเป็นเวลายาวนานหลายร้อยปีและได้มีพัฒนาการมาเป็นขั้นตอนตามลำดับ จนกระทั่งพัฒนาก้าวเข้าสู่การเป็นละครโทรทัศน์ที่ใช้สื่อและเทคโนโลยี รวมทั้งศิลปวัฒนธรรมแขนงอื่น ๆ ประยุกต์รวมกัน ปัจจุบันละครโทรทัศน์ของไทยถือได้ว่าเป็นละครที่มีเอกลักษณ์ในการแสดงและมีคุณค่าในตัวเอง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย